

NÄE ERITYISYYS YMPÄRILLÄSI

KUOPION KANSALLINEN
KAUPUNKIPUISTO

KUOPIO

Kuopion ainutlaatuisuus on saanut tunnustuksen

Kuopion kansallinen kaupunkipuisto koostuu kaupunkimme kohokohdista – ihmisille tärkeistä ja kauniista paikoista, joissa kulttuuri ja luonto kohtaavat.

Kansallinen kaupunkipuisto kertoo kaupunkimme tarinaa, vahvistaa kulttuuriperintöämme ja vaalii kaupunkiluontoamme, jotta niiden monipuolisuus välittyisi myös tuleville sukupolville.

Kuopion kansallisessa kaupunkipuistossa koet kaupunkikulttuurin, luonnon ja elämän parhaita paloja. Kansallisen kaupunkipuistomme alueeseen kuuluu keskustan vehreitä puistoja, arkkitehtuurin helmiä, kaupan ja kohtaamisen paikkoja, ainutlaatuisia rännikatuja sekä laaja alue Etelä-Kallaveden kaunista saaristoa, sisämaan suurjärviluontoa.

Kuopion kansallisessa kaupunkipuistossa koet kaupunkikulttuurin, luonnon ja elämän parhaita paloja.

Kallavedestä kasvanut kaupunki

Kallavesi ja Kuopion kaupungin kehitys kietoutuvat tiiviisti toisiinsa. Kuopiolaiset ovat hyödyntäneet kaupunkia ympäröivää vesistöä ja saaristoa ajan saatossa monin eri tavoin: ravinnon lähteenä, kulkureittinä ja vapaa-ajan virkistymispaikkana. Kuopiota ei olisi olemassa ilman Kallavettä eikä Kallavesi olisi kaltaisensa ilman Kuopiota.

Saimaan kanavan valmistuminen vuonna 1856 avasi vesiliikenteen Kuopiosta maailman merille asti - mi-

kä mahdollisti sekä kaupankäynnin että teollistuvan kaupungin kehityksen.

Kuopio on ollut myös merkittävä alueellinen hallinto- ja koulukaupunki sekä keskeinen suomenkielisen sivistyksen ja tasa-arvon kehto. Suomalaiseen historiaan jätkensä ovat jättäneet muiden muassa Kuopiossa asuneet kulttuurivaikuttajat Minna Canth, Maria Jotuni ja J. V. Snellman.

Satamassa ja torilla tapahtuu

Sataman alue on nykyisin suosittu tapahtumapaikka, jonka sydämenä toimii satamatori sekä viereinen satamapuisto. Kesäisin satamasta risteilevät sisävesilaivat ja talviaikaan Kallaveden jää luisteluratoineen ja hiihtolatuineen toimii virkistysalueena. 1850-luvulla rakennettu sataman tulli- ja pakkahuonerakennus sekä vaakahuone (1879) ovat alueen näkyvimpiä merkkejä historiasta. Matkustajasatamasta on mahdollista

nousta rännikatuja ja puistoreittejä pitkin kuopiolaisen rakastamalle kohtaamis- ja tapahtumapaikalle, kauppatorille. Torin historia kauppapaikkana ulottuu aina 1800-luvulle asti. Toria ympäröiviä arvorakennuksia ovat muun muassa kaupungintalo (1885) ja kauppahalli (1902) ja lyseo (1826). Lisäksi torin reunalla seisovat kuopiolaisittain tunnetut veistoshahmot, Veljmies ja Siskotyttö.

Saaristo – arvokas luonto-, kalastus- ja virkistysalue

Saariston laajat järvenselät ja saaristomosaiikki tuovat vaihtelua maisemaan. Pitkät hiekkarannat sekä upeat kallioalueiden männiköt houkuttelevat ulkoiluun ja vapaa-ajan viettoon. Saaristo onkin arvokasta luonto-, kalastus- ja virkistysaluetta. Ei siis ihmeekään, että kaupunkilaiset ovat viettäneet vapaa-aikaa mm. Hietasalossa jo yli 100 vuoden ajan.

Kallavesi saaristoinen tarjoaa elämyksiä jokaisena vuodenaikana. Talvisin alue houkuttelee retkeilemään, hiihtämään ja pilkkimään – kannattaakin nauttia ja ottaa tal-

teen luonnon tarjoamat hyvinvointivaikutukset ympäri vuoden.

Saariston lukuisat lintuluodot tarjoavat tärkeitä pesimäpaikkoja ja linnustolle. Pesimisolosuhteita on parannettu viemällä saaristoon linnunpönttöjä ja rakentamalla kallasääskelle tekopesiä.

Kallaveden saariston kansallisen kaupunkipuiston alue on pääosin Kuopion kaupungin omistuksessa ja keskeisiltä osiltaan vapaassa käytössä jokaisen oikeudella. Alueella on useita kaupungin ylläpitämiä nuotio- ja rantautumis-

paikkoja, autiotupia sekä sauna Hauto-Koistissa. Myös esteettömyys on huomioitu mm. Hietasalon saarella. Saariston palvelut ovat vierailijoiden vapaasti käytävissä ympäri vuoden.

Hietasalon saareen on liikennöinyt satamasta sisävesilaiva. Saarella voi nauttia upeista hiekkarannoista ja suuren hirsikodan tunnelmasta. Hietasalosta löytyy myös laavu, nuotiopaikkoja sekä patikointireitti.

Kallavesi saaristoinen tarjoaa elämyksiä jokaisena vuodenaikana.

Historiallisia puistoja

1800-luvun puolivälistä lähtien kaupunkiin alettiin rakentaa julkisia puistoalueita, jotka kannustivat asukkaita edistämään terveyttä kävelemällä raittiissa ulkoilmassa.

Väinölänniemi sekä Snellmanipuisto ja Piispanpuisto ovat Kuopion vanhimpia puistoja, joiden synthyistoria ajoittuu Suomen ensimmäisten puistojen kanssa samalle aikakaudelle.

Väinölänniemeltä Haapaniemelle

Väinölänniemen pitkä historia kansanpuistona alkaa 1850-luvun lopulta, jolloin silloisen pappilan maat liitettiin kaupunkiin. Alueen historia urheilu- ja liikunta- paikkana ulottuu yli 100 vuoden päähän. Rikas puisto- ympäristö, erilaiset harrastusmahdollisuudet ja suosittu uimaranta tekevät "Vänäristä" erityisesti kesäisin elävän kohtaamispaikan. Etelään työntyvä Väinölänniemi yhdistää ruutukaavakeskustan Kallaveden saaristoon.

Väinölänniemen tyvestä alkavat Kuopionlahden luonnonmukaiset ruovikkoiset rannat. Rantaa myötäilevän ulkoilureitin varrella voi nähdä silkkiuikkuparien ja lokkien pesintäpuuhia.

Rantareitti jatkuu Haapaniemelle, jonka puiset pien- talot, ilmeikkäät asuinrakennukset sekä katujen nimi- tö muistuttavat alueen työläis- ja teollisuushistoriasta.

Hengähdä keskellä kaupunkia

Vahtivuoren mäellä seisoo Kuopion ensimmäinen julkinen kivirakennus, jo 200 vuotta kaupunkikuvaa hallinnut Tuomiokirkko. Snellmanipuisto kirkon itäpuolella on yksi Kuopion näyttävimmistä puistoista ja historiallisesti keskeisistä alueista. Puiston paikalla oli aikaisemmin kaupungin päätori. Pui-

tossa on säilytetty 1800-luvun lopun alkuperäinen ilme.

Tuomiokirkko-järjestyksessään viides Kuopion kirkko – rakennettiin maastollisesti korkeimmalle paikalle 1800-luvun alussa, jolloin mäellä ollut vartiopaikka ja tuulimylly siirrettiin muualle.

Puiston ympärillä on myös usei-

ta merkittäviä rakennuksia, kuten entiset Minna Canthin asuin- ja liiketalo, työväentalo ja Suomen pankki sekä Kuopion museo ja alun perin teollisuuskouluksi rakennettu, nykyinen Snellmanin koulu.

Kuopion museo on yksi Suomen vanhimmista museoksi suunnitelluista rakennuksista.

Leiki, liiku ja nauti kauneudesta

Valkeisenpuisto on rakennettu useassa vaiheessa 1950–1960-luvulla Valkeisenlammen ympärille. Aikanaan lampi on ollut tärkeä sekä kahden sen rannalla sijainneen sairaalan että läheisen kasarmi-alueen vesihuollolle. Puisto on yksi suosituimmista virkistysalueista. Sen erityispiirteenä on monilajinen ja kerroksellinen kasvillisuus. Puistossa on monipuoliset mah-

dollisuudet leikkiin ja liikuntaan, ja sitä ympäröivät eri aikakausien arvorakennukset.

Valkeisenlammen läheisyydessä on entinen kasarmialue, jonka erityisyys ovat vanhat puurakennukset. Kasarmialueella on pitkä historia sotilaskäytössä aina Ruotsin vallan ajalta Suomen itsenäisyyden jälkeiseen aikaan. Alueella on vanhoja arvokkaita puita.

Kuopion ruutukaavakeskustan koilliskulmassa ovat Minna Canthin ja Hapelähteen puistot, joiden halki virtaavan Maljapuron ylittävät maisemasillat. Hapelähteen puiston lähiliikuntapaikassa voi kokea leikin ja liikunnan riemua. Puisto on kasvillisuudeltaan runsas; sitä värittävät heinät, perennat ja kukkivat puut sekä syksyisin kaunis ruska.

Rännikadut – osa ainutlaatuista Kuopion kävelykeskustaa

Keskustan rännikatuverkosto on maassamme laajimmin säilynyt ja siksi hyvin erityinen. Rännikatuja kautta yhdistyvät puistot, satama ja maankuulu Kuopion tori.

Tuomiokirkosta etelään Sorvarinkadulla erottuvat rännikatumiljöön historialliset piirteet parhaiten. Rännikadut eli pääkatuja kapeammat kujakadut rakennettiin ilmeisesti palosoliksi turvaamaan vanhaa puukaupunkia tulipaloilta.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO – mitä se on?

Kansallinen kaupunkipuisto on kaupunkiluonnon ja rakennetun kulttuuriympäristön laaja, eheä kokonaisuus, jossa meidän kaikkien hyödyksi ja iloksi säilyvät sen monipuolisuus, historia ja kerroksellisuus.

Kaupunki on arvonimen saatuaan sitoutunut säilyttämään ja hoitamaan kaupunkipuiston alueen luonto- ja kulttuuriperintöarvoja.

Ympäristöministeriö myöntää kansallisen kaupunkipuiston arvonimen. Kaupungit, joille tämä on

myönnetty, muodostavat kansallisten kaupunkipuistojen verkoston. Jokaisella näistä kaupungeista ja puistoista on omat erityispiirteensä ja merkityksensä yhteisessä kokonaisuudessa.

Verkostokaupungit ovat näyteikkunoita Suomen kasvuun ja kehitykseen: Kuopion erityispiirteenä on Kallaveden sisävesisaariston merkitys ja vaikutus kaupungin kasvutarinaan.

Tutustu, koe ja ihastu myös muihin Suomen kansallisiin kaupunkipuistoihin!

kansallisetkaupunkipuistot.fi

kuopio.fi/kansallinen-kaupunkipuisto

Kuopion kansallisen kaupunkipuiston alue (ympäristö):
kartta.kuopio.fi

KUOPIO

Kuvat (s): Wille Markkanen (1, 3, 6, 8), Kuopio-Tahko Markkinointi (2, 7, 9),
Kuopion kaupunki: Vicente Serra (kuvaoitteet sivuilla 3, 4 ja kuvat 6, 10, 11) Raimo Pesonen (5).